

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ Β' ΣΤΑΣΙΜΟΥ(στ. 1425 - 1499)

- **Ανήκει** στα κατά ποσόν μέρη της τραγωδίας και συγκεκριμένα στα **λυρικά**. Βρίσκεται ανάμεσα σε δύο διαλογικά μέρη και το τραγουδά ο Χορός αφού έχει πάρει τη θέση του στην ορχήστρα. Δεν υπάρχουν υποκριτές στην ορχήστρα ούτε διάλογος ή μονόλογος.
- **Η δομή του** : Χωρίζεται σε στροφές και αντιστροφές με ανισοσύλλαβους στίχους που κάθε φορά τραγουδά ο μισός Χορός (ημιχόριο) αντικριστά ενώ παράλληλα κινείται ρυθμικά. Την επωδό την τραγουδάει όλος ο Χορός.
- **Έκφραση** : Πλούσια εκφραστικά μέσα , ποιητική χρήση γλώσσας.
- **Μη εμβόλιμο ή Εμβόλιμο:**

Ενώ στο Α' Στάσιμο η στάση όλων των μελετητών είναι ξεκάθαρη και το Α' Στάσιμο ορίζεται «Μη Εμβόλιμο» για το Β' Στάσιμο υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις. Έτσι:

- Μία μερίδα σχολιαστών ισχυρίζεται ότι το Β' Στάσιμο είναι «Εμβόλιμο», δεν έχει δηλαδή καμία σχέση με τα όσα προηγήθηκαν στην τραγωδία και απλώς απευθυνόταν στο αθηναϊκό κοινό για να του τονίσει την μεταβολή της τύχης, το πέρασμα από την ευτυχία στη δυστυχία και το αντίστροφο.

- Κάποιοι άλλοι ισχυρίζονται ότι το Β' Στάσιμο είναι «Μη Εμβόλιμο», έχει δηλαδή άμεση σχέση με τα όσα προηγήθηκαν αφού τόσο η Ελένη όσο και η Περσεφόνη έχουν πολλά κοινά στοιχεία.

ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ «ΜΗ ΕΜΒΟΛΙΜΟ»

- Η τύχη της Περσεφόνης παρουσιάζει ομοιότητες με την τύχη της Ελένης.

- Υπάρχουν υπαινιγμοί σε γεγονότα της εποχής που αποδεικνύουν ότι ο Ευριπίδης είχε λόγο να παρεμβάλει στα δρώμενα μια την ιστορία της Περσεφόνης. Πριν την παράσταση της τραγωδίας της Ελένης είχε εισαχθεί στην Αθήνα η λατρεία της θεάς Κυβέλης, την οποία και ο ποιητής αναφέρει στο έργο του. Παράλληλα ο Ευριπίδης επιδιώκει να απαλύνει τον πόνο των Αθηναίων απ' τη Σικελική εκστρατεία δείχνοντας πως βρίσκονται σε ανάλογη θέση με εκείνη της θεάς Δήμητρας, η οποία όμως στο τέλος θα γελάσει, άρα το ίδιο θα κάνουν και αυτοί, θα ξεχάσουν σύντομα τη θλίψη τους.

Περιεχόμενο - Νοηματικός Σχολιασμός

- Α' Στροφή : Ο Χορός ψάλλει με τη συνοδεία μουσικών οργάνων (κρόταλα, αυλό, τύμπανα) που συνηθίζονταν στη λατρεία της μητέρας των θεών Κυβέλης ή Ρέας ή Ιδαίας Μητέρας (= Ασιατική θεά που λατρευόταν στην Ανατολή) αλλά και της Δήμητρας (Ο Ευριπίδης ταυτίζει τη μάνα των θεών με τη Δήμητρα επειδή ήταν και θεά της γης, όπως και η Ρέα) την περιπλάνηση της θεάς Δήμητρας για να βρει την κόρη που της άρπαξε ο Πλούτωνας. Το β' στάσιμο μας θυμίζει τον πρώτο θρήνο της Ελένης, στον οποίο η Ελένη επικαλέστηκε την Περσεφόνη και τις Σειρήνες να τη συντροφέψουν με φόρμιγγες, αυλούς και φλογέρες.
- Α' Αντιστροφή : Αφού η αναζήτηση της Δήμητρας δεν έφερε αποτελέσματα η Δήμητρα πέφτει σε βαθιά θλίψη αφήνοντας τη γη να ερημώσει, τους ανθρώπους να αφανίζονται και τις θυσίες προς τους θεούς να σταματούν.

- Β' Στροφή : Ο Χορός μιλάει για την προσπάθεια του Δία να καταπραΰνει το θυμό της Δήμητρας και παράλληλα να ικανοποιήσει και το θέλημα του Πλούτωνα. Μία χαρούμενη νότα δίνεται με τις Χάριτες και τις Μούσες που προσπαθούν να διώξουν τη θλίψη της Δήμητρας. Τα καταφέρνουν γλυτώνοντας ταυτόχρονα και τον κόσμο από την καταστροφή.
- Β' Αντιστροφή : Η β' αντιστροφή είναι αρκετά δυσκολονόητη και αυτό οφείλεται σε λάθη που έχουν γίνει στην αντιγραφή του κειμένου.
 - Στην αρχαιότητα τα δράματα τα αντέγραφαν οι γραφείς για να τα δίνουν στους ηθοποιούς, οι οποίοι έπρεπε να τα μάθουν απ' έξω, και δεν ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για την σωστή αντιγραφή τους.
 - Οι ηθοποιοί δεν δίσταζαν και αυτοί να κάνουν αλλαγές στο κείμενο για να διευκολυνθεί η δουλειά τους.
 - Επιπλέον, οι γραφείς τα προωθούσαν στους βιβλιοπώλες της εποχής για να τα πουλήσουν σε όσους έρχονταν στην Αθήνα αλλά δεν προλάβαιναν να παρακολουθήσουν τις δραματικές παραστάσεις.Καταλαβαίνουμε λοιπόν πως αν τα πρώτα αντίγραφα των έργων περιείχαν λάθη αυτά θα επαναλαμβάνονταν και σε όλα τα επόμενα αντίγραφα.
 - Αρκετοί πάπυροι, απ' τους οποίους αντλούμε πληροφορίες, είναι κατεστραμμένοι και είναι δύσκολο να υποθέσουμε τι πληροφορίες υπήρχαν σε αυτά τα σημεία τους (δείτε τον πάπυρο στη σελίδα 105 του βιβλίου σας).

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΤΗ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΜΕ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΡΗ

Α' ΜΕΡΟΣ : Αναφέρεται σε μια παράλειψη της Ελένης που όμως δεν είναι γνωστή σε εμάς ούτε επίσης γνωρίζουμε κάποια σχέση μεταξύ Ελένης - Δήμητρας ή Ελένης - Κυβέλης.

Β' ΜΕΡΟΣ: Περιγραφή βακχικών τελετών που μπορεί να ερμηνευτεί ως προσπάθεια του ποιητή να πείσει τους Αθηναίους να συμμετέχουν σε αυτές για να ανακουφιστούν από τον πόνο που νιώθουν εξαιτίας της Σικελικής εκστρατείας.

Στους δύο τελευταίους στίχους ο ποιητής τονίζει ότι αιτία του κακού ήταν τελικά η ομορφιά της Ελένης που παρέσυρε τον Πάρη και προβάλλει την αθωότητά της. Η ευχή που ακολουθεί προοικονομεί την θετική εξέλιξη του δράματος.

ΚΟΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ – ΕΛΕΝΗΣ

- Και οι δύο αρχικά είχαν απαχθεί και κατόπιν σώθηκαν (Η Ελένη από τον Ερμή οδηγήθηκε στον Αίγυπτο, στο παλάτι του Πρωτέα, ενώ η Περσεφόνη απήχθη από τον Πλούτωνα και οδηγήθηκε στον Κάτω Κόσμο).
- Η σωτηρία τους προέκυψε μετά από αναζήτησή τους από αγαπημένα πρόσωπα (Η Ελένη από το Μενέλαο και η Περσεφόνη από τη Δήμητρα).
- Η θεά Αφροδίτη συμμετέχει και στις δύο ιστορίες : Στην Ελένη είναι η θεά που με δόλο κερδίζει τον τίτλο της ομορφότερης και υπόσχεται την Ελένη ως έπαθλο στον Πάρη ενώ στην ιστορία της Περσεφόνης η Αφροδίτη γεννά στην ψυχή του Πλούτωνα τον έρωτα για την Περσεφόνη.
- Το όνομα της Ελένης είναι μισητό στους Έλληνες και αποφεύγουν να το αναφέρουν ενώ το όνομα της Περσεφόνης είναι και αυτό απαγορευμένο σε όσους δεν είναι μνημένοι στα Ελευσίνια μυστήρια.
- Η Ελένη λατρευόταν στη Σπάρτη ως θεά της βλάστησης και πιθανόν ο Ευριπίδης να ήθελε να την ταυτίσει με την Περσεφόνη, που η προσωρινή απουσία της δήλωνε και το μαρασμό της γης.

ΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Είναι εμφανές στα παρακάτω σημεία:

- Αναφορές σε σύμβολα Βακχικών τελετών [παρδαλόχρωμα ελαφοτόμαρα, θύρσος στεφανωμένος με κισσό (= ράβδος στολισμένη με φύλλα κισσού → τα φορούσαν οι Μαινάδες ή Βάκχες), μαγικός δίσκος (= ή «ρόμβος». Ήταν ένας στρογγυλός δίσκος δεμένος με ιμάντα που στριφογύριζαν πάνω απ' τα κεφάλια τους οι λάτρες της θεάς Κύπριδας ενώ παράλληλα τον χτυπούσαν . Χρησιμοποιούνταν και ως τύμπανο).
- Ολονύχτιες τελετές προς τιμήν της θεάς Κυβέλης, η λατρεία της οποίας είχε πρόσφατα εισαχθεί στην Αθήνα.
- Η χρήση κρουστικών μουσικών οργάνων .
- Οι θυσίες στους θεούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε πληροφορίες για τον τρόπο λατρείας του Διονύσου.
 2. Να γράψετε ένα πλαγιότιτλο για κάθε στροφή και αντιστροφή του χορικού.
-